

PROTOCOL TEGEN PESTEN

NBS Teteringen

Doel

Dit protocol tegen pesten biedt alle betrokkenen duidelijkheid over de impact en ernst van pestgedrag. Tevens worden in dit protocol tegen pesten de stappen beschreven die worden gezet indien vormen van pesten op onze school worden gesignaleerd.

December 2023

Info@nbs-teteringen.nl

Inhoud

Inleiding	2
Doel van het protocol tegen pesten	3
Uitgangspunten	3
Plagen en pesten Plagen is geen pesten.	3
Direct en indirect pesten.	4
Aanspreekpunt pesten	4
Coördinator pestbeleid.....	4
Rollen bij pesten	5
Stappenplan bij signalering van pesten.....	6
Toelichting op het stappenplan	7
Preventieve maatregelen	8
Schoolklimaat – de basis	8
Methode inzet en het volgen van de kinderen.....	8

Inleiding

NBS Teteringen streeft ernaar om voor haar leerlingen een veilig pedagogisch en harmonieus klimaat neer te zetten. De leerlingen moeten zich op een positieve wijze binnen een veilige omgeving kunnen ontwikkelen.

De leerkrachten bevorderen deze ontwikkeling door het scheppen van- en het zorgen voor een veilige leeromgeving en een prettige, sociale werksfeer. De hele dag, zowel in de klas als op het schoolplein. Het is daarom belangrijk om duidelijke afspraken met elkaar te maken.

Er zijn regels en afspraken die bij ons op school voor iedereen bekend zijn. Zo werken wij met duidelijke [omgangsregels](#) als ook heldere (normen en waarden) uitspraken binnen [onze kernwaarden](#). Onze medewerkers hebben daarin een nadrukkelijke voorbeeldfunctie.

Ook voor de kinderen moet het helder zijn wat pestgedrag is als ook dat pestgedrag absoluut niet wordt getolereerd. Het is van groot belang dat de leerkracht iedere vorm of vermoeden van pestgedrag serieus neemt.

Dit protocol tegen pesten is samengesteld door het intern ondersteuningsteam van NBS Teteringen. Het is tot stand gekomen in samenwerking met ouders (MR), leerlingenraad en leerkrachten. Het dient ter informatie aan alle (pleeg)ouders, opvoeders en voogden. Zij krijgen hiermee een duidelijk beeld van onder meer het pestgedrag (wat is dat), de signalering (hoe zien we dat) en het handelen (hoe gaan we ermee om).

Bovenal is dit protocol een handige leidraad voor alle leerkrachten, zodat zij zo adequaat mogelijk kunnen reageren op pestgedrag als dat plaatsvindt op onze school.

Het protocol tegen pesten kan worden ingezien op de website www.nbsteteringen.nl. Bij vragen kun je altijd contact met ons opnemen via info@nbsteteringen.nl.

Doel van het protocol tegen pesten

Dit protocol tegen pesten biedt alle betrokkenen duidelijkheid over de impact en ernst van pestgedrag. Tevens worden in dit protocol tegen pesten de stappen beschreven die worden gezet indien vormen van pesten op onze school worden gesignaleerd.

We ervaren pesten als een serieus probleem voor alle betrokkenen: de gepeste leerling(-en), de pester(-s), ouders, werknemers en de (vaak zwijgende) groep overige leerlingen.

Als school hebben wij een inspanningsverplichting om pestgedrag te voorkomen en aan te pakken. We werken daarin preventief en curatief. Wanneer pesten, ondanks alle inspanningen optreedt, voert de school de uitgewerkte protocollaire procedure uit. Deze procedure wordt verderop in dit protocol verder toegelicht.

Uitgangspunten

Wij vinden het belangrijk dat de school een veilige omgeving is, waarin een ieder zich geaccepteerd en gerespecteerd voelt en waar het plezierig samenwerken is. De school waarborgt de sociale veiligheid van leerlingen en werknemers. Hiertoe hanteren wij de volgende uitgangspunten t.a.v. pestgedrag:

- Pesten wordt door alle betrokkenen onderkend als een probleem
- School, ouders en leerlingen spannen zich gezamenlijk in om pestgedrag te voorkomen
- Leerkrachten, leerlingen en ouders zijn alert op pestgedrag en proberen dit tijdig te signaleren
- Als pesten voorkomt, nemen leerkrachten, leerlingen en ouders duidelijk stelling tegen dit gedrag en ondernemen actie
- Er is een pestcoördinator op school aanwezig.

Plagen en pesten Plagen is geen pesten.

Er is een verschil tussen de twee begrippen, maar toch kan het nauw met elkaar zijn verweven. Iemand op het schoolplein een stevige duw geven kan plagen zijn. Toch kan het hier ook gaan om echt 'pestgedrag'. We spreken over 'plagen' wanneer kinderen aan elkaar gewaagd zijn. Het vertoonde gedrag heeft een uitnodigend karakter om iets terug te geven. De sfeer is onschuldig. Het gaat om een prikkelend spel dat door geen van de betrokkenen als bedreigend of vervelend wordt ervaren. Het heeft zelfs een pedagogische waarde, want door elkaar eens uit te dagen leren kinderen heel goed om met allerlei conflicten om te gaan. Een vaardigheid die later in hun leven van pas kan komen bij conflicthantering.

'Pesten' is niet zo onschuldig. Bij pesten is er een verschil in macht tussen leerlingen, in fysiek of psychologisch opzicht. Daarnaast is het van belang te beseffen dat pesten vaak gebeurt zonder dat de gepeste dit uitlokt".

Binnen het protocol tegen pesten hanteren we de volgende definitie van pesten:

"Pesten is gewelddadig en meestal herhaald gedrag van één of meer personen, met de bedoeling om een ander(en) te kwetsen. Dit kan psychische lijden veroorzaken en fysieke verwondingen tot gevolg hebben".

Direct en indirect pesten.

Bij het duiden van pestgedrag wordt onderscheid gemaakt tussen direct pesten en indirect pesten:

Bij direct pesten gaat het om relatief openlijk aanvallen op de gepeste (het is goed zichtbaar).

Voorbeelden hiervan zijn: vernederen en belachelijk maken, schelden, dreigen en afpersen, schoppen, slaan en duwen, opsluiten en spullen vernielen.

Indirect pesten gebeurt meer verborgen en subtiel. Voorbeelden van indirect pesten zijn: sociale isolatie zoals negeren, buitensluiten, het verspreiden van geruchten/ leugens en digitaal pesten.

Aanspreekpunt pesten

Vanuit de wettelijke zorgplicht Veiligheid op school is het verplicht om te beschikken over een zogenaamd aanspreekpunt in het kader van het pesten.

De kwaliteitscoördinator/intern begeleider groep 4 t/m 8 en de vertrouwenspersoon (tevens leerkracht) zijn op onze school het aanspreekpunt voor leerlingen die gepest worden of voor ouders waarvan een kind gepest wordt.

Zowel leerlingen als ouders kunnen bij hen terecht voor een gesprek, met vragen, met klachten en zorgen. Ook medewerkers kunnen bij het aanspreekpunt terecht wanneer zij over een bepaalde situatie willen praten.

Coördinator pestbeleid

Vanuit de wettelijke zorgplicht Veiligheid op school is het verplicht om iemand aan te stellen met de taak van het coördineren van het (anti-) pestbeleid, het beleid om pesten tegen te gaan. Bij ons op school vallen de taken aanspreekpunt en Coördinator Pestbeleid samen: ze worden uitgeoefend door één van de twee aanspreekpunten. In dit geval is dat de kwaliteitscoördinator/intern begeleider die vanuit haar rol ook contact onderhoud met het andere aanspreekpunt. Daarnaast is er altijd samenspraak met de directeur.

De Coördinator Pestbeleid beschikt over kennis met betrekking tot pesten. Zij functioneert als klankbord voor medewerkers en adviseert het team over het veiligheidsbeleid in het algemeen en het (anti-) pestbeleid in het bijzonder.

Rollen bij pesten

Pesters hebben het vaak gemunt op de kwetsbaarste(n) in de groep. Leerlingen die niet goed in staat zijn voor zichzelf op te komen, die zich weerloos of machteloos voelen, lopen meer risico op slachtoffer te worden van pestgedrag.

Ook leerlingen die snel huilen dan wel overdreven agressief of sterk verdedigend reageren behoren tot de risicogroep. Pester(s) weten de ander altijd op diens zwakke plek te raken. Denk hierbij aan: Een leerling die onzeker of ontevreden is over het uiterlijk, een accent heeft, snel bloost, dik-dun is, slim of juist niet zo slim is. Ook kan het zijn dat de gepeste leerling 'anders' is dan 'de groep'.

Iemand kan uit de toon vallen door een hobby, een overtuiging of eigen waarden en normen. Als die leerling zich niet wil aanpassen aan de groep kan dit leiden tot pesten.

Pesten gaat over het verkrijgen van macht. Vaak zijn leerlingen die pesten fysiek de sterksten uit de groep. Door hun (stoere) houding kijken anderen tegen hen op. Meestal kan de pester onvoldoende aangeven waarom hij de ander pest en beseft hij niet wat zijn/haar pestgedrag bij de ander tot gevolg heeft. De pester voelt zich dan ook niet schuldig en bestempelt zijn/haar actie met 'het was maar een grapje'.

Pesten kan gewoontegedrag worden. Bij pesters kan sprake zijn van beperkte sociale vaardigheden waardoor ze moeite hebben om op een positieve manier met anderen om te gaan.

Slachtoffers treden weinig in openbaarheid: ze praten zelden uit zichzelf met ouders, leerkrachten of vrienden over de pesterijen. Ze hebben vaak het gevoel dat het hun eigen schuld is, er zelf verantwoordelijk voor te zijn of ze schamen zich ervoor. Slachtoffers denken vaak dat praten toch niet helpt en dat het pesten erger wordt wanneer uitkomt dat ze er met anderen over gesproken hebben. Daarnaast kan het zijn dat ze denken dat ze niet serieus genomen worden. Zwijgen houdt pesten echter in stand.

Naast de pester en slachtoffer is bij pesten nog een derde groep betrokken: de overige leerlingen uit de groep. Hierbij zien we leerlingen die zich er verre van houden, doen alsof ze het pestgedrag niet opmerken. Door niet te reageren op het pestgedrag lopen zij minder risico om zelf gepest of buitengesloten te worden.

Er zijn ook leerlingen die zich aansluiten bij de pester(s); eveneens uit angst anders zelf slachtoffer te worden. Vaak voelen deze meelopers zich wel schuldig, maar uit angst voor eigen veiligheid grijpen ze niet in. Wie het toch voor het slachtoffer opneemt, wordt meestal de mond gesnoerd. Meelopers leggen de schuld regelmatig bij de gepeste zelf en zeggen dat hij/zij het pestgedrag zelf uitlokt.

Hoe groter de groep van pesters wordt, des te minder zij zich betrokken en verantwoordelijk voelen voor wat er met het slachtoffer(s) gebeurt.

Stappenplan bij signalering van pesten

Indien op onze school pestgedrag wordt gesignaleerd of door ouders/ leerlingen wordt gemeld, is het toepassen van gedragsregels en afspraken niet meer voldoende. Na het ontvangen van een melding over pestgedrag, treedt het protocol tegen pesten van in werking. Dit protocol ziet er als volgt uit:

1. Ontvanger melding
  - a) Melding serieus nemen en direct doorgeven aan de groepsleerkracht
2. Leerkracht:
  - a) De leerkracht gaat zo snel mogelijk in gesprek met melder uiterlijk; binnen 2 werkdagen
  - b) Erkenning
  - c) Bespreken wie nog meer op de hoogte zijn of gesteld moeten worden
  - d) Bespreken vervolgstappen
3. Informeren andere betrokkenen
  - a) Ouders slachtoffer/pester
  - b) Team/ IB-er/ MT
  - c) BSO

Taken leerkracht samen met IB-er – directeur:

- d) Inschatting maken ernst en omvang pestgedrag
    - i. Communicatie direct en indirect betrokkenen
    - ii. Registratie incidenten in ParnasSys door leerkracht
  - e) De IB-er vult het plan van aanpak in ParnasSys:
    - i. Omschrijven wat er tot nu toe al gedaan is
    - ii. Rol van ouders – Afspraken
  - f) Evaluatie in ParnasSys n.a.v. plan
  - g) Feedback naar betrokkenen. Ouders en leerlingen. Geïnitieerd door lkr.
  - h) Na twee weken nazorg: checken situatie en afspraken; gaat alles nog goed?
4. Vervolg
  - a) Bij oplossing stopt het traject
  - b) Bij onvoldoende resultaat of bij toch weer de kop opsteken
    - i. Intensieve aanpak door inzetten CJG, externen
    - ii. Taken leerkracht in samenspraak met IB-er/ adjunct-directeur/directeur
      1. Communicatie direct betrokkenen
      2. Registratie, evaluatie
  - c) Geen oplossing: protocol Schorsen en Verwijderen inzetten

Toelichting op het stappenplan

Taken van de ontvanger van het bericht:

De melding van pestgedrag komt meestal binnen bij de leerkracht maar kan soms ook bij iemand anders zijn. Geef aan dat de melding serieus genomen wordt en dat de melding als eerste naar de leerkracht zal gaan. Deze zal verder contact opnemen met ouders/ betrokkenen, directeur, IB'er.

Taken van de groepsleerkracht:

- Erkenning: Geef aan dat de melding serieus wordt opgepakt.
- Laat de melder zijn/haar verhaal vertellen.
- Informeer wie er nog meer op de hoogte zijn.
- Overleg met de melder over het informeren van ouders/betrokkenen.
- Overleg met de IB/ adjunct-directeur (geef aan dat je dit doet).
- Leg alle gesprekken goed vast in ParnasSys.

Onderstaande vragen kunnen helpend zijn om tot een goede probleemanalyse te komen:

1. Wie pest wie?
2. Wie zijn de meelopers?
3. Welke leerlingen houden zich afzijdig en/of veroordelen juist het pestgedrag?
4. Welke vorm(en) neemt het pestgedrag aan?
5. Hoe of waardoor is het probleem ontstaan?
6. Hoe is het probleem aan het licht gekomen?
7. Hoe lang is het aan de gang (hierbij terug redenerend op basis van signalen die in beginsel vaag waren en niet onderkend zijn).

IB-er informeert betrokkenen bij deze groep:

De IB-er informeert ieder teamlid dat direct bij deze groep betrokken is. Hij/zij informeert ook de BSO.

Vervolgens maken de groepsleerkracht en IB-er/directeur een plan van aanpak op basis van de inschatting van de ernst en omvang van het pestgedrag met speciale aandacht voor communicatie naar direct en indirect betrokkenen. Indien gewenst wordt de vertrouwenspersoon erbij betrokken.

Bij onvoldoende resultaat:

Bij onvoldoende resultaat of wanneer het pesten toch weer de kop opsteekt, wordt in overleg met CJG of ander extern deskundige een vervolgplan opgezet. In het uiterste geval kan er door directie overgegaan worden tot (protocol) schorsing en/of verwijdering.

Preventieve maatregelen

Schoolklimaat – de basis

Wij streven een warm en veilig klimaat na. Dit doen we in de basis door [onze kernwaarden](#) (ABEEGMOS) uit te dragen, centraal te zetten en deze bespreekbaar te maken in onze klassen als ook groepsdoorbrekend te werken en samenwerkend te leren.

De kracht van onze school zit hem daarnaast in de kleinschaligheid. Dit in combinatie met het boven- en onderstaande zorgt ervoor dat je bij ons binnenstapt in een warme omgeving waarin iedereen elkaar kent en weet te vinden. De lijntjes zijn kort en het contact is snel gelegd.

- Iedere periode tussen onze teammomenten (vergaderingen) in staat er een andere kernwaarde centraal.

De kindertaal behandelen we met onze kinderen, de waarde is visueel zichtbaar in onze klassen en op de bouwpleinen.

- We zorgen dat we onze waarden uitdragen en naleven. Dit doen binnen openheid en transparantie.

We spreken elkaar aan op wat we zien, voelen en ervaren.

We hebben onze waarden vertaald naar [omgangsvormen](#). Deze leven we (ouders, kinderen en werknemers) na.

- Groepsdoorbrekend werken

Onze groepen werken dagelijks doorbrekend samen. Zij ontmoeten elkaar in verschillende samenstellingen, leren elkaar beter kennen en hebben op die manier veel interactie met meer kinderen dan alleen die van de eigen groep.

- Samenwerkend leren

Dagelijks wordt CLS (coöperatieve leerstrategieën) toegepast bij ons op school. Onze medewerkers zijn hier allemaal in geschoold en zetten deze structuren voor zowel cognitieve als sociaal emotionele doeleinden.

- Regelmatige evaluatie

We zorgen jaarlijks voor een evaluatie van de basiskwaliteit op het gebied van veiligheid. Eventuele aandachtspunten vertalen we naar onze jaarplannen.

Methode inzet en het volgen van de kinderen

Wekelijks is er in elke groep een half uur lestijd gereserveerd om te werken aan de sociaal emotionele ontwikkeling. Dit kan door in te zetten op 'de basis' door bijvoorbeeld CLS-werkvormen in te zetten. Daarnaast kan de methodiek ingezet worden (als bron of als leidraad). In de groepen 1 t/m 3 wordt gebruik gemaakt van 'Groeï in je Groep'. De groepen 4 t/m 8 maken gebruik van 'Goed Gedaan'.

Omdat sociaal emotionele ontwikkeling verweven zit en overstijgend terugkomt, is er met de leerkrachten afgesproken dat zij goed kijken naar de groeps- kind behoeften en hier op inzetten. Zo kan de SEO les onderdeel zijn van een gymles of n.a.v. het buitenspelen in de klas plaatsvinden. Onze leerkrachten krijgen de ruimte om daar zelf keuzes in te maken.

We volgen de leerlingen door hun welbevinden en veiligheid in beeld te brengen. Dit doen we door middel van MijnKleutergroep (gr. 1/2) en Leerling in Beeld (gr. 3 t/m 8). Zowel de leerkracht als de leerling (vanaf eind groep 4) brengen het welbevinden en de veiligheid in beeld. Dit doen zij twee keer per jaar. Uit de bevindingen kunnen zowel groeps- als kinddoelen voortvloeien. De doelen en de daarbij behorende aanpak worden door de leerkracht zowel met ouders als tijdens de groeps-leerlingbespreking besproken.

Digitaal pesten

In onze huidige maatschappij is de invloed van digitale media groot en constateren we helaas dat ook in deze digitale omgeving er sprake is van pestgedrag. Om deze reden wijten we in ons protocol tegen pesten dan ook een apart hoofdstuk aan digitaal pesten. Indien er sprake is van digitaal pesten op onze school hanteren we hetzelfde beleid als hierboven beschreven in het protocol tegen pesten.

Wat verstaan we onder digitaal pesten?

Onder digitaal pesten verstaan we het pesten van kinderen met behulp van digitale apparaten. Het pesten via de mobiele telefoon komt veelvuldig voor. De meest voorkomende vormen van digitaal pesten voor kinderen in de basisschoolleeftijd zijn:

- Iemand een gemene e-mail of berichtje sturen;
- Iemand uitschelden of belachelijk maken per e-mail, in een groepsapp of via social media.
- Iemand een dreigmailtje of dreigberichtje sturen.
- Foto's van iemand anders op internet zetten.
- Iemand opzettelijk een virus sturen.
- Gehackt worden (vervolgens e-mail uit naam van de gehackte persoon versturen of de informatie uit de berichten doorspelen/gebruiken).
- Je als iemand anders voordoen met als doel tweedracht te zaaien en/of kinderen tegen elkaar op te zetten.

Kenmerken

Kenmerken van de digitale pester

De kenmerken van de daders van digitaal pesten komen grotendeels overeen met de kenmerken die je terugziet bij het “traditionele” pesten. Het verschil zit hem in het feit dat er bij digitaal pesten geen sprake is van direct (oog/fysiek) contact; dit kan de drempel voor de dader verlagen en zo leiden eerder tot pestgedrag. De dader ziet immers de reactie bij het slachtoffer niet, heeft hierdoor minder last van een schuldgevoel en blijft makkelijker anoniem. In tegenstelling tot het “traditionele” pesten is het bij digitaal pesten niet altijd duidelijk wie de dader is. Je kunt je immers op internet gemakkelijk als iemand anders voordoen of gebruik maken van het e-mailadres van iemand anders. Ook de mobiele telefoon van iemand anders gebruiken voor het versturen van een bericht komt regelmatig voor. De afstand tussen de pester (door het gebruik van de computer en/of de mobiele telefoon) en het slachtoffer wordt verlaagd. verlagen. Leerlingen durven eerder tot pesten over te gaan.

Kenmerken van de gepeste (slachtoffer)

Ook hier zien we de overeenkomst met het “traditionele pesten”. De kenmerken uiterlijk en/of qua karakter die aanleiding geven tot het “traditionele” pesten spelen meestal ook een rol bij digitaal

pesten. We zien dan ook dat de oorzaken van digitaal pesten vaak liggen in de gewone leefwereld van de leerling. Aan de andere kant zorgt het Internet ook voor méér contacten voor een leerling. Online vriendjes maken is veel gemakkelijker dan in de echte wereld.

Signalen van digitaal pestgedrag

In ons protocol tegen pesten wordt gesproken over een merkbare gedragsverandering bij leerlingen die gepest worden, ook voor digitaal pesten gaat dit op. Signalen als niet meer naar school of sportvereniging willen, opvliegend of juist heel teruggetrokken gedrag kunnen wijzen op digitaal pesten. Men moet extra alert zijn bij signalen die te maken hebben met het gebruik van de computer en/of mobiele telefoon. Denk hierbij aan: Is er sprake van sterke afname/ toename in het gebruik van internet of computer, het verbergen van de telefoon op computer voor anderen? Slachtoffers schamen zich vaak en daders willen juist niet betrapt worden. Het is belangrijk ouders preventief te betrekken bij digitaal pesten. Wij vragen het ouders dan ook regelmatig eens mee te kijken als hun kind de mail checkt of één van de apps bijwerkt.

Preventief handelen t.a.v. digitaal pesten

Net als het traditionele pesten is digitaal pesten niet volledig uit te bannen. Tijdig signaleren en gericht en systematisch optreden van ouders en professionals is de manier om ermee om te gaan. Het verbieden van internet is o.i. niet de oplossing, omdat het probleem er niet mee wordt voorkomen. Het pesten kan immers gewoon op een andere plek doorgaan, waar het voor volwassenen minder zichtbaar is. Jongeren zijn handig en vinden vanzelf andere (digitale) wegen om een ander digitaal te pesten. Beter is het om leerlingen te leren op een goede manier om te gaan met vervelende berichten of mailtjes, om zo het (digitaal) pesten tegen te gaan.

Dit doen we door casuïstiek te bespreken in de klas (met name in de bovenbouw). Als ook dat we één keer in de twee jaar een informatiemoment voor ouders en kinderen organiseren. Dit voorlichtingsmoment wordt door externen (bijv. Halt) vormgegeven. Daarnaast zijn we ons aan het oriënteren op een methode waarbij mediawijsheid ook een plek krijgt binnen ons aanbod.